

Hallituksen esitys Eduskunnalle vuonna 1994 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vuonna 1994 yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalta työnantajalta perittäisiin kansaneläkemaksua yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen 2,40, 4,00 tai 4,90 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Sellaisen valtion liikelaitoksen, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia, kansaneläkemaksu olisi 2,40 %. Yksityisen työnantajan ja edellä mainitun liikelaitoksen sairausvakuutusmaksun suuruus olisi ehdotuksen mukaan 1,45 % palkoista vuonna 1994.

Kaikilta julkisoikeudellisilta työnantajilta perittäisiin kansaneläkevakuutusmaksua 3,95 %. Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta sekä kunnalta ja kuntainliitolta sairausvakuutusmaksua perittäisiin 2,70 %. Kirkon ja sen seurakunnan sairausvakuutusmaksu olisi 7,70 %.

Työnantajan lapsilisämaksua ei perittäisi ehdotuksen mukaan vuodelta 1994.

Vuodelle 1994 vakuutetun kansaneläkemaksu ehdotetaan alennettavaksi 1,55 penniin veroäyriä. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan 1,90 penninä veroäyriä, kuitenkin siten, että maksu on yli 80 000 äyrin ylimenevältä osalta 3,80 penniä veroäyriä. Eläketuloa saavalta henkilöltä ehdotetaan perittäväksi edellä mainittujen maksujen lisäksi kansaneläkevakuutusmaksua yksi penni ja sairausvakuutusmaksua kolme penniä vuodelta 1994 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistettavalta veroäyriä. Vakuutusmaksujen korotus olisi kuitenkin yhteensä enintään 4 % veronalaisesta eläketulosta.

Vuonna 1994 kunnan osuutena kansaneläke-

lain mukaisten lisäosien rahoitukseen perittäisiin 1,47 penniä veroäyriä kunnan säännönmukaisessa verotuksessa saamien veroäyrien yhteismäärästä. Kansaneläkelaitoksen osuus lisäosamenoista olisi 57,0 % valtion vastatessa lisäosamenoista muilta osin. Samalla muutettaisiin kansaneläkerahaston vähimmäismäärää koskevaa säännöstä edelleen väliaikaisesti siten, että rahaston olisi oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 4 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Valtio takaisi edelleenkin kansaneläkelaitoksen maksuvalmiuden siten, että valtio suorittaisi kansaneläkerahastoon sellaisen määrän varoja, että maksuvalmius olisi kunakin ajankohtana riittävästi turvattu.

Sairausvakuutusrahaston valtion osuuden vähimmäismäärää koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti siten, että rahaston olisi oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 8 % sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Myös sairausvakuutuksen maksuvalmius turvattaisiin.

Sosiaaliturvamaksuja ja kansaneläkelaitoksen rahoitusta koskevat lainmuutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Eduskunnalle annetaan erikseen esitys, jonka mukaan osa liikevaihtoveron ja arvonlisäveron tuotosta ohjataan kansaneläkerahastoon ja osa sairausvakuutusrahastoon, sekä esitys tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmältä perittävästä maksusta, joka ohjataan kansaneläkerahastoon.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Työnantajan kansaneläkemaksu

Kansaneläkelain 3 §:n 2 momentin (956/72 ja 307/82) mukaan työnantajan kansaneläkemaksua peritään liiketoiminnan pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,25, 4,75 tai 5,25 % työntekijälle suoritetun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Kansaneläkemaksun suuruudesta on kuitenkin viime vuosina säädetty yksivuotisilla laeilla, joiden mukaan maksua on peritty joko suurempana tai pienempänä kuin kansaneläkelain 3 §:n 2 momentissa säädetään.

Vuoden 1982 toukokuun alusta kansaneläkemaksua alettiin periä eri suuruisena julkiselta taholta ja yksityiseltä työnantajalta. Julkisen tahon maksuluokkaan katsottiin kuuluvan valtion ja sen laitoksen, kunnan, kuntainliiton, evankelis-luterilaisen kirkon, sen seurakunnan ja seurakuntainliiton, ortodoksisen kirkkokunnan ja sen seurakunnan sekä Ahvenanmaan maakunnan. Kansaneläkejärjestelmän kokonaisuudistuksen turvaamiseksi muutettiin samalla kansaneläkelain 59 §:ää (307/82) siten, että kansaneläkerahastosta puuttuva osa suoritetaan valtion varoista.

Vuoden 1985 alusta julkisen tahon työnantajan kansaneläkemaksun suuruuteen vaikutti myös samana vuonna voimaan tullut työttömyysturva-uudistus (602/84). Työttömyysturvaetuuksien veronalaistamisen seurauksena julkisoikeudellisten työnantajien ylimääräinen verotulojen kasvu haluttiin palauttaa työttömyysturvan rahoitukseen. Tämän vuoksi kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta kansaneläkemaksua perittiin korkeampana kuin muilta julkisoikeudellisilta työnantajilta eli valtiolta ja sen laitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta. Kunnallista liikelaitosta pidettiin sen kilpailukyvyä säilyttämiseksi samanarvoisena kuin valtion laitoksia.

Kansaneläkemaksuluokan määräytymiseen liittyvää säännönmukaisten poistojen rajaa korotettiin 200 000 markasta 300 000 markkaan vuoden 1987 alusta (1040/86).

Vuoden 1993 alkupuoliskolta yksityisen työnantajan kansaneläkemaksua on peritty kailta yhtä suurena eli 2,40 %:na (1660/92)

palkoista. Julkiselle sektorille eli valtiolle, kunnalliselle liikelaitokselle, Ahvenanmaan maakunnalle, kunnalle ja kuntainliitolle, seurakunnille ja muille niihin rinnastettaville yhtymille maksu vahvistettiin 3,95 %:ksi palkoista. Näihin ei lueta valtion liikelaitoksista annetun lain (627/87) mukaisia liikelaitoksia, joita on niiden taloudellisten toimintaperiaatteiden vuoksi pidetty kilpailuasemaltaan yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvina vuodesta 1989 lukien kansaneläkemaksun suuruutta määrättäessä. Heinäkuun 1 päivästä lukien yksityisen työnantajan kansaneläkemaksua on peritty porrastetusti 2,40, 4,00 tai 4,90 % ennakoperinnän alaisen palkan määrästä (573/93). Porrastusta ei kuitenkaan ole sovellettu valtion liikelaitoksiin. Julkisen sektorin kansaneläkemaksu on sama koko vuoden.

1.2. Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n (613/78) mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan kansaneläkelaitokselle työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,50 % maksamiensa ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä.

Myös sairausvakuutusmaksua on peritty yksivuotisilla laeilla poikkeavasti siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:ssä säädetään. Samoin tämä maksu on ollut edellä kansaneläkemaksun suuruuden yhteydessä selostetuista syistä eri suuruinen julkisen tahon työnantajalle ja yksityiselle työnantajalle. Julkisen tahon työnantajista valtiolla, sen laitoksella, Ahvenanmaan maakunnalla, kunnalla ja kunnallisella liikelaitoksella sairausvakuutusmaksu on vuodesta 1992 lukien ollut alempi kuin kirkon vastaava maksu.

Vuonna 1993 yksityisen sektorin työnantajilta on peritty sairausvakuutusmaksua 1,45 % ennakoperinnän alaisen palkan määrästä (1661/92). Valtion ja sen laitoksen, Ahvenanmaan maakunnan ja kunnallisen liikelaitoksen, kunnan ja kuntainliiton sairausvakuutusmaksu vahvistettiin 2,70 %:ksi sekä kirkon ja seurakunnan 4,20 %:ksi koko vuodelta. Sairausvakuutusmaksun suuruutta määrättäessä sellaista valtion liikelaitosta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia, on vuodesta 1989 lukien pidetty yksityisen sektorin piiriin kuuluvana työnantajana.

1.3. Työnantajan lapsilisämaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan valtiolle lapsilisämaksua 2,25 % ennakkoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Työnantajan lapsilisämaksuun on yksivuotisilla laeilla kohdistettu useita maksualennuksia tai maksu on jätetty kokonaan perimättä. Vuodelta 1993 lapsilisämaksua ei peritä lainkaan (1663/92).

1.4. Työnantajan sosiaaliturvamaksu

Yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun aikaisempi porrastus poistettiin alentamalla II ja III luokkien maksut I luokan tasolle vuoden 1991 heinäkuun alusta. Lisäksi työnantajan sairausvakuutusmaksua alennettiin yhdellä prosenttiyksiköllä tilapäisesti 1 päivän heinäkuuta 1991 ja 30 päivän kesäkuuta 1992 väliseksi ajaksi. Maksujen alentamisen osittaiseksi rahoittamiseksi vakuutetun sairausvakuutusmaksua nostettiin 1,7 penniä äyriä 80 000 äyriä ylittävältä osalta vuosiksi 1991 ja 1992. Vuoden 1993 alkupuoliskolla työnantajan sosiaaliturvamaksut säilyivät vuoden 1992 tasolla. Vuoden 1993 loppupuoliskolla yksityisen työnantajan kansaneläkemaksuihin palautettiin aiempi porrastus ja maksuja nostettiin II ja III luokissa 4,00 ja 4,90 prosenttiin. Korotukset liittyivät kevään työmarkkinaratkaisun yhteydessä 19 päivänä toukokuuta 1993 sovittuun, samasta ajankohdasta toteutettuun pienyritysten työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alennukseen. Kysymys oli tämän alennuksen rahoittamisesta sosiaaliturvamaksujen porrastuksella. Vuonna 1994 työnantajan työttömyysvakuutusmaksu olisi 3,0 prosenttia palkkasumman ensimmäisen miljoonan markkasumman osalta. Valtio korvaa työttömyyskassojen Keskuskassalle pientyönantajien alemmasta työttömyysvakuutusmaksusta syntyvän rahoitusvauksen. Työnantajan kansaneläkemaksu porrastetaan vastaavan rahoituksen järjestämiseksi. Työttömyysvakuutusmaksun ja kansaneläkävakuutusmaksun porrastuksen toteuttamisen tavoitteena on, että molemmat kustannusvaikutukset vastaavat toisiaan. Esitetyllä II ja III maksuluokan tasolla on arvioitu päästävän tähän lopputulokseen.

Eduskunta on useaan otteeseen edellyttänyt, että työnantajan sosiaaliturvamaksua koskevaa

lainsäädäntöä kehitetään siten, että työvoimavaltaiten yritysten asemaa parannetaan. Viimeksi eduskunta edellytti tätä hallitukselta vastauksessaan hallituksen esitykseen vuodelta 1993 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi lainsäädännöksi (HE 288/1992 vp), jolloin eduskunta totesi: ”Eduskunta pitää tärkeänä, että kansaneläkelaitoksen rahoitus järjestetään kestäväälle ja vakaalle pohjalle. Eri maksajien osuudet on saatava oikeudenmukaisiksi ja muun muassa kuntien esitetyllä menettelyllä korkeammiksi tulevat välilliset työvoimakustannukset vaikeuttavat kunnallisten palvelujen kehittämistä. Rahoitusjärjestelmää on uudistettava siten, että kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut kohtelevat valtiota ja kuntia tasapuolisesti yksityiseen työnantajaan nähden ja seurakuntiin nähden sekä siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehittämisen kannalta haitallisia vaikutuksia.

Eduskunta toteaa, että maksujärjestelmällä on myös pyrittävä parantamaan työvoimavaltaiten yritysten asemaa uudistamalla palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen järjestelmää samalla huolehtien sosiaaliturvan riittävästä rahoituksesta. Tämä edellyttää rahoitusjärjestelmän uudelleenarviointia siten, että pääomavaltaiset alat osallistuvat nykyistä suuremmalla osalla sosiaaliturvan rahoitukseen. Pienyritysten asemaan ja heidän kannettavakseen asetettuihin maksuihin on kiinnitettävä huomiota, jotta myös tällä menettelyllä voidaan tukea pienyrityksen työllisyyden kannalta merkittävää toimintaa.

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy sosiaaliturvan rahoitusjärjestelmän kehittämiseksi edellä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.”

Asiaa on selvitetty viimeksi sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa työryhmässä, joka sai valmiiksi muistionsa 15 päivänä maaliskuuta 1990 (Sosiaaliturvamaksutyöryhmä STM 1990:3). Työryhmä katsoi, että palkkaperusteista sosiaaliturvamaksua ei ole syytä korvata täysin uudella maksutyypillä, vaan on käytettävä jo olemassa olevia veromuotoja. Työryhmä katsoi edelleen, että yleiset talouspoliittiset näkökohdat sekä verojärjestelmän kokonaisuus huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista alentaa ainoastaan työnantajan kansaneläkemaksua.

Lisäksi työryhmä teki eräitä periaate-ehtouksia sosiaaliturvamaksun määräytymiseksi julkisen talouden kannalta katsottuna.

Hallitus on alentanut pientyönantajien työt-

tömyysvakuutusmaksua kuluvan vuoden heinäkuun alusta lukien ja samalla rahoittanut sen suurtyönantajien kansaneläkemaksua korottamalla portaittain.

Sosiaali- ja terveystieteissä on vireillä myös yritysten sosiaalivakuutusmaksujen rahoituksen kokonais selvitys. Vuoden 1994 työnantajan sosiaaliturvamaksusta ehdotetaan säädettyväksi yksivuotisella lailla.

1.4.1. Työnantajalta vuodelta 1994 perittävä kansaneläkemaksu

Yksityisen sektorin työnantajalta ehdotetaan perittäväksi vuonna 1994 kansaneläkemaksua liiketoiminnan pääomavaltaisuudesta riippuen 2,40, 4,00 tai 4,90 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Valtion liikelaitoksista annettu lain (627/87) mukaisilta liikelaitoksilta perittäisiin kansaneläkemaksua 2,40 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Valtion liikelaitosten sosiaaliturvasta maksamien maksujen määrästä ja kohdentumisesta on tarkoitus tehdä erillisselvitys. Tämän johdosta niihin ei sovellettaisi edellä tarkoitettua porrastusta.

Valtion ja sen muun laitoksen kuin edellä mainitun liikelaitoksen, Ahvenanmaan maakunnan, kunnallisen liikelaitoksen, kunnan ja kuntainliiton, evankelis-luterilaisen kirkon, sen seurakunnan ja seurakuntainliiton sekä ortodoksisen kirkkokunnan ja sen seurakunnan kansaneläkemaksu olisi kaikilla sama, eli maksu olisi 3,95 % palkoista.

Edellä mainitut muutokset tehtäisiin kansaneläkelain 3 §:ään. Pykälään lisättäisiin myös valtuutus säätää asetuksella siitä mitä kunnallisilla liikelaitoksilla tarkoitetaan.

1.4.2. Työnantajan sairausvakuutusmaksu vuodelta 1994

Vuodelta 1994 yksityisen sektorin työnantajalta sekä sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia, ehdotetaan perittäväksi sairausvakuutusmaksua 1,45 % vuonna 1994 ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä eli saman suuruisena kuin vuonna 1993.

Valtion ja sen muun laitoksen kuin edellä mainitun liikelaitoksen, Ahvenanmaan maakunnan ja kunnallisen liikelaitoksen sekä kunnan ja kuntainliiton sairausvakuutusmaksu

olisi 2,70 %. Kirkolta ja seurakunnilta sairausvakuutusmaksua perittäisiin 7,70 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Korotus johtuu perhetuen uudistamista koskevista lainmuutosesityksistä (HE 75/1993 vp). Tarkoituksena on, että sanottuun uudistukseen liittyvistä verovähennyksen poistamisista tuleva verotulojen kasvu ohjataan osittain valtiolle kirkon osalta korotettuna kirkon sairausvakuutusmaksuna.

Perhetuki uudistuksesta johtuva kuntien verotulojen kasvu otetaan huomioon valtionosuuslainsäädännössä (HE 168/1993 vp).

Sairausvakuutusmaksut vahvistettaisiin erillisellä vuonna 1994 koskevalla lailla.

1.4.3. Työnantajan lapsilisämaksu vuodelta 1994

Yrityksiin kohdistuvien kustannuspaineiden tasaamiseksi ehdotetaan, ettei edelleenkään työnantajilta perittäisi vuodelta 1994 työnantajan lapsilisämaksua. Tästä säädettäisiin erillisellä lailla.

1.4.4. Kansaneläkelain 59 ja 62 §:n muutokset

Kansaneläkelain 62 §:n mukaan valtio, kunnat ja kansaneläkelaitos vastaavat kukin omasta osuudestaan eläkkeiden lisäosien kustannuksista. Vuodelta 1993 on kuntien osuutta kansaneläkkeiden lisäosien rahoituksesta muutettu siten, että kunnan vuotuiseksi osuudeksi kansaneläkkeiden lisäosista vahvistettiin 1,47 penniä veroäyryiltä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnalla on ollut edellisenä vuonna toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa (1660/92). Samassa yhteydessä muutettiin edelleen kansaneläkelain 59 §:ää väliaikaisesti siten, että kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 4 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista pysyvässä laissa edellytetyn 10 %:n sijasta. Jotta kansaneläkelaitoksen maksuvalmius olisi kaikissa tapauksissa turvattu, säädettiin, että valtion olisi kansaneläkerahaston maksuvalmiuden turvaamiseksi suoritettava rahastoon sellainen määrä varoja, että kansaneläkevakuutuksen etuudet voidaan häiriöttömästi suorittaa.

Vuodelta 1994 kunnan osuudeksi lisäosien kustannuksista ehdotetaan edelleen 1,47 penniä veroäyryiltä niiden veroäyrien yhteismäärästä,

jotka kunnassa vuonna 1993 toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätään. Rahoitusosuuden säilyttäminen tällä tasolla on osa valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tasapainotusta. Kansaneläkelaitoksen osuus 52 % lisäosamenoista ehdotetaan nostettavaksi 57 %:iin. Kansaneläkerahaston vähimmäismääräksi ehdotetaan 4 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Valtio takaisi myös vuonna 1994 rahaston maksuvalmiuden. Tähän liittyen hallitus on antanut erikseen eduskunnalle esityksen, jonka mukaan osa liikevaihtoveron ja arvonlisäveron tuotosta ohjataan kansaneläkerahastoon (HE 161/1993 vp). Myös tapaturmavakuutusjärjestelmältä ja liikennevakuutusjärjestelmältä perittävä maksu täyskorvauksen periaatteen mukaisena varmistaa saman tavoitteen.

1.4.5. Sairausvakuutuslain 59 §:n muutos

Sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentin mukaan sairausvakuutuksen kustannukset suoritetaan sairausvakuutusrahastosta. Jos kalenterivuoden aikana käytettävissä olevat rahaston varat eivät riitä sairausvakuutuksen menoihin, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista. Valtion on lisäksi suoritettava rahastoon sellainen määrä, että rahaston pääoma kalenterivuoden päättyessä on yksi kymmenesosa sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Sanoen pykälän 5 momentin mukaan valtion tulee suorittaa sairausvakuutusrahastoon valtion osuuden lisäksi sellainen määrä varoja, että rahaston maksuvalmius on kunakin ajan-kohtana riittävästi turvattu.

Valtiontaloudellisen tilanteen johdosta ehdotetaan, että valtion suorittaman sairausvakuutusrahaston takuuosuuden määräksi vahvistetaan väliaikaisesti 8 % sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Valtion takuu rahaston maksuvalmiudesta säilyy ennallaan. Lisäksi on otettava huomioon, että hallitus antaa erikseen eduskunnalle esityksen laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta siten, että osa liikevaihtoveron ja arvonlisäveron tuotosta ohjataan sairausvakuutusrahastoon.

1.5. Vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu

1.5.1. Kansaneläkevakuutusmaksu

Kansaneläkelain 4 §:n 1 momentin mukaan

vakuutetun on suoritettava vakuutusmaksu, joka määrätään hänelle kunnallisverotuksen yhteydessä edelliseltä vuodelta, verovuodelta, vahvistettujen veroäyrien yhteismäärän perusteella. Vakuutusmaksua ei kuitenkaan kansaneläkelain 6 §:n mukaan määrätä vakuutetulle, joka verovuoden päättyessä ei vielä ollut täyttänyt 16 vuotta tai joka verovuoden alkaessa oli täyttänyt 63 vuotta tai joka verovuoden tai sen osan aikana on ollut kansaneläkelain mukaan työkyvyttömäksi todettuna tai saanut työttömyyseläkettä tai joka verovuoden aikana on kuollut.

Kansaneläkelain 5 §:n 1 momentin (956/72) mukaan vakuutusmaksu on kaksi penniä veroäyriä. Kansaneläkevakuutusmaksua on vakuutetuilta peritty viime vuosina yksivuotisilla laeilla edellä mainittua määrää suurempana tai pienempänä. Vuodelta 1993 vakuutetun kansaneläkemaksua peritään 1,80 penniä veroäyriä. Eläketuloa saavalta henkilöltä on peritty tämän lisäksi kansaneläkevakuutusmaksua yksi penni kunnallisverotuksessa vahvistettavalta veroäyriä (1662/92).

1.5.2. Sairausvakuutusmaksu

Sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentin (742/70) mukaan vakuutetun sairausvakuutusmaksu on 1,25 penniä veroäyriä.

Myös vakuutetun sairausvakuutusmaksua on peritty viime vuosina yksivuotisilla laeilla joko suurempana tai pienempänä kuin 1,25 penniä veroäyriä. Vuodelta 1993 vakuutetun sairausvakuutusmaksua peritään 1,90 penniä veroäyriä, kuitenkin siten, että maksu on 3,40 penniä veroäyriä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 80 000 äyriä (1661/92). Eläketuloa saavalta henkilöltä on tämän lisäksi peritty sairausvakuutusmaksua kaksi penniä kunnallisverotuksen vahvistettavalta veroäyriä (1662/92).

1.5.3. Vakuutetulta vuonna 1994 perittävät maksut

Esityksen mukaan kansaneläkevakuutusmaksua perittäisiin edelleenkin kaikilta vakuutetuilta. Kansaneläkevakuutusmaksusta vapautamista 63 vuotta täyttäneiltä ei voida pitää perusteltuna, sillä osa vakuutetuista jatkaa työelämässä aina 67-vuotiaaksi asti ja lisäksi

eläkkeensaajat saavat verotuksessa hyväkseen eläketulovähennyksen. Eläkkeensaajien vapauttamista veronluonteisesta kansaneläkemaksusta ei myöskään valtiontaloudellisista syistä voida pitää perusteltuna. Tämän vuoksi myös vuonna 1994 ehdotuksen mukaan kansaneläkevakuutusmaksu ulotetaan 63-vuotiaisiin sekä työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeellä oleviin. Sen sijaan työllisyysverona pidettävän kansaneläkevakuutusmaksun ja sairausvakuutusmaksun korotuksen perimisestä luovuttaisiin osittain.

Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua perittäisiin 1,55 penniä veroäyriältä sekä vakuutetun sairausvakuutusmaksua 1,90 penniä veroäyriältä ja yli 80 000 äyriin ylimenevältä osalta 3,80 penniä veroäyriältä vuonna 1994. Sairausvakuutusmaksun perustaso säilyisi valtiontaloudellisista syistä samana kuin vuonna 1993. Korotus 3,40 pennistä 3,80 penniin yli 80 000 äyriin ylimenevän tulon osalta vastaa perhetuen uudistamista koskevan hallituksen esityksen (HE 75/1993 vp) periaatteita, jonka mukaan asumistuen lisäyksen aiheuttamat valtion menot tasataan osittain sairausvakuutusmaksun korotuksen muodossa. Vakuutusmaksu määriteltäisiin vahvistettujen veroäyriiden perusteella ottaen huomioon, mitä tuloverolaissa säädetään.

1.5.4. Eläketuloa saavan henkilön sosiaaliturvamaksut

Valtiontalouden tasapainottamiseksi eläkkeensaajien sairausvakuutusmaksua korotetaan kolmella pennillä ja kansaneläkemaksua yhdellä pennillä veroäyriältä palkansaajan maksuun verrattuna.

Valtion talouden tasapainottamiseksi joudutaan palkkaus- ja kulutusmenoja säästämään julkisella sektorilla vuosina 1994 ja 1995. Palkansaajilta peritään vuonna 1994 työeläkemaksua 3 % ja työttömyysturvamaksua 1,87 % veron ennakkoperinnän alaisesta palkasta. Tämän vuoksi on perusteltua, että eläketuloa saavilta henkilöiltä perittäisiin edellä mainitut vakuutusmaksujen korotukset.

Eläketuloa olisivat veronalaiset vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläke, perhe-eläke ja sukupuolenvaihdoseläke sekä muut luopumiskorvaukset.

Korotus toteutettaisiin siten, että henkilöiltä, joka saa vuoden 1994 aikana eläketuloa, peritään sen lisäksi, mitä edellä kohdassa 1.5.3.

ehdotetaan, kansaneläkemaksua yksi penni ja sairausvakuutusmaksua kolme penniä vuodelta 1994 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistettavalta veroäyriältä. Vakuutusmaksujen korotus olisi kuitenkin yhteensä enintään 4 % veronalaisesta eläketulosta. Jos vakuutusmaksujen korotus ylittäisi 4 % eläketulosta, ylittävä osa vähennettäisiin edellä mainittujen pennemäärien suhteessa.

Kansaneläkelain mukaisen vakuutusmaksun ja sairausvakuutusmaksun korotuksesta, näiden maksujen täytäntöönpanosta ja muista menettelysäännöksistä on voimassa, paitsi ennakkoperintälain (418/59) säännökset, myös se, mitä sanotuista maksuista kansaneläkelaisissa ja sairausvakuutuslaissa säädetään.

Eläketuloa saavan henkilön kansaneläkevakuutusmaksu olisi 2,55 penniä ja sairausvakuutusmaksu 4,90 penniä kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä, kuitenkin siten, että yli 80 000 äyriä ylittävältä osalta sairausvakuutusmaksu olisi 6,80 penniä äyriältä. Korkein eläkkeensaajia koskeva yhteenlaskettu maksu olisi 9,35 penniä äyriältä.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Yksityisen työnantajan kansaneläkemaksua perittäisiin edelleen koko vuoden 1994 ajan porrastettuna. Porrastus liittyy työnantajan työttömyysvakuutusmaksun porrastukseen. Porrastus olisi sama kuin loppuvuonna 1993 ja sen tuotoksi arvioidaan 1 100 miljoonaa markkaa. Sairausvakuutusmaksua perittäisiin saman suuruisena kuin vuonna 1993. Kuntien sairausvakuutusmaksun alennus 1,25 prosenttiyksiköllä säilyisi kuten vuonna 1993. Kirkkotyönantajan sairausvakuutusmaksun korotus vähentää valtion menoja 56 miljoonalla markalla. Vakuutettujen työllisyysverosta luopuminen kansaneläkevakuutusmaksussa lisää valtion menoja vuonna 1994 noin 420 miljoonaa markkaa, kuitenkin vakuutetun sairausvakuutusmaksussa säilytettävä 0,20 prosenttiyksikön korotus vähentää valtion menoja 410 miljoonalla markalla. Sairausvakuutusmaksun korotus 0,40 pennillä äyriältä yli 80 000 äyriin ylittävän tulon osalta tuottaisi valtiolle noin 220 miljoonaa markkaa vuonna 1994. Eläketuloa saavan henkilön sairausvakuutusmaksun korotus yhdellä pennillä viime vuoteen verrattuna puolestaan vähentää valtion menoja 290 miljoonalla markalla vuonna 1994.

Hallitus on säilyttänyt kuntien 4 %:n säästötavoitteen kulutusmenoihin. Valtion osuus tästä säästötavoitteesta on 1 500 miljoonaa markkaa, josta toteutetaan kunnan lisäosaosuuden kautta 1 200 miljoonaa markkaa. Tämä toteutuu niin, että kuntien osuus lisämenoista säilyy vuoden 1993 tasolla eli 1,47 penninä viimeksi toimitetun säännönmukaisen kunnallisverotuksen veroäyriä. Kun edellä mainitut tekijät otetaan huomioon, kuntien osuus lisäosameenoista olisi 4 035 miljoonaa markkaa.

Ehdotuksen mukaan kunnan osuus lisäosamennoista olisi 41,8 %, kansaneläkelaitoksen osuus 57,0 % eli 5 555 miljoonaa markkaa ja valtion osuus 1,2 % eli 116 miljoonaa markkaa.

Sairausvakuutuslain 59 §:n väliaikainen muuttaminen siten, että sairausvakuutusrahaston varojen tulee olla vuoden lopussa 8 % sairausvakuutuksen vuotuisista kustannuksista aikaisemman 10 %:n sijasta vähentää valtion osuutta kokonaiskustannuksista 260 miljoonalla markalla. Kansaneläkelain 59 §:n vastaavan rahastovaatimuksen muuttaminen säädetystä 6 prosentista 4 prosenttiin vähentää valtion osuutta 400 miljoonalla markalla.

Hallitus on antanut eduskunnalle erikseen esityksen laiksi kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta, jonka mukaan osa liikevaihtoveron ja arvonlisäveron tuotosta ohjataan kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahastoon ja osa sairausvakuutusrahastoon, yhteensä määrältään 1 800 miljoonaa markkaa. Osuudet jakautuvat siten, että sairausvakuutusrahastoon ohjataan 200 miljoonaa markkaa ja kansaneläkerahastoon 1 600 miljoonaa markkaa.

Lisäksi hallitus antaa eduskunnalle esityksen niin sanottuun täyskorvausperiaatteeseen siirtymisestä tapaturma- ja liikennevakuutuksessa. Maksun tuotto on 330 miljoonaa markkaa, joka on otettu kansaneläkemenojen valtion osuuden vähennyksenä huomioon.

3. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen perhetuen uudistamista koskeviksi laeiksi (HE 75/1993 vp). Esitykseen sisältyy muun muassa ehdotus laiksi kansaneläkelain 62 §:n väliaikaisesta muuttamisesta, ehdotus laiksi vuodelle 1994 suoritettavasta vakuutetun sairausvakuutusmaksusta sekä ehdotus laiksi tuloverolain

muuttamisesta. Koska kunnalle verovähennysoikeuden poistamisesta aiheutuva verotulojen kasvu ehdotetaan eduskunnalle erikseen annettavassa hallituksen esityksessä otettavaksi huomioon valtionosuuslainsäädännön kautta, niin perhetuen uudistamisen yhteydessä ehdotettu kansaneläkelain muutos kuntien lisäosaosuuden määrittämiseksi on tarkistettava. Tämän johdosta nyt annettavaan hallituksen esitykseen sisältyy uusi esitys kuntien lisäosaosuudesta. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja eläketuloa saavan henkilön korotettu sosiaaliturvamaksu liittyvät myös toisiinsa, joten näitä koskevat muutosesitykset on tehty nyt annettavassa hallituksen esityksessä uudelleen.

Tämän lisäksi sairausvakuutus- ja kansaneläkerahastojen tuottoon vaikuttavat eduskunnalle erikseen annettavat esitykset kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta ja esitys tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1994 perittävästä maksusta.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

5. Säättämisjärjestys

Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaan lakiehdotus voidaan panna lepäämään, jos kysymyksessä on ehdotus sellaiseksi laiksi, joka heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturvaa, eikä ehdotus koske verosta säättämistä. Vakuutettujen maksuja on pidetty veronluonteisina maksuina.

Perustuslakivaliokunta pohti lausunnossaan n:o 29/1992 vp vuodelle 1993 ehdotetun kunnan lisäosaosuuden valtiosääntöoikeudellista merkitystä. Valiokunta totesi tuolloin, että kuntien itsehallinnon perustuslainvoimaisesti turvatun osan on valiokunnan tulkintakäytännössä katsottu muodostuvan lähinnä vain kunnallisesta verotusoikeudesta sekä kuntalaisten oikeudesta itse valitsemiinsa hallintoelimien ja kunnan oikeudesta itse päättää kunnan virkamiesten ja työntekijöiden palkkauksesta ja muista heidän palvelussuhdettaan koskevista ehdoista. Hallitusmuodon 51 §:n 2 momentin sisältönä on estää puuttumasta tavallisella lailla

itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi. Tähän näkökohtaan on katsottu liittyvän johdonmukaisesti se, että koko nykyisen kunnallisen itsehallintojärjestelmän aikana on pidetty mahdollisena säätää lailla kunnille uusia pakollisia tehtäviä.

Edellä mainittuun viitaten valiokunta päätyi siihen, että vaikka kuntien taloudellisen raskuuden tuolloin kiistattomasti katsottiin kasvavan merkittävästi, se ei kuitenkaan estäisi kuntia päättämästä omasta taloudestaan. Ehdotuksen ei todettu puuttuvan kuntien itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin sellaisella tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallin-

non merkityksettömäksi. Näin ollen esitys ei ollut ristiriidassa kunnille hallitusmuodon 51 §:n 2 momentissa turvatuun itsehallinnon kanssa ja valiokunta päätyi siihen, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Nyt ehdotettu kuntien lisäosaosuus, 1,47 penniä, on saman suuruinen kuin vuonna 1993. Näin ollen voidaan todeta, että nyt ehdotettava kuntien lisäosaosuutta koskeva lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 59 §:n 2 momentti ja 62 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti ja 59 §:n 2 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 5 §:n 1 momentti 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72), 6 § osittain muutettuna 4 päivänä marraskuuta 1960 ja 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetuilla laeilla (466/60, 588/78) sekä 62 § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), seuraavasti:

3 §

Yksityinen työnantaja ja valtion liikelaitok-
sista annetussa laissa (627/87) tarkoitettu val-
tion liikelaitos suorittaa, niin kuin siitä erikseen
säädetään, työnantajan kansaneläkemaksua
2,40 prosenttia 1 päivän tammikuuta ja 31
päivän joulukuuta 1994 välisenä aikana mak-
samiensa ennakkoperinnän alaisen palkkojen
määrästä. Kuitenkin jos työnantajan, joka har-
joittaa liiketoimintaa ja on velvollinen suorit-
tamaan valtiolle tuloveroa, vuodelta 1992 toi-
mitettua verotusta varten antamassa veroilmoi-
tuksessa ilmoitettujen kuluvan käyttöomaisuuden
hankintamenoista tekemien säännönmukais-
ten poistojen määrä on yli 300 000 mark-
kaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30
prosenttia sanottuna aikana maksetuista pal-
koista, kansaneläkemaksun suuruus on 4,00
prosenttia vuonna 1994 maksettavista ennak-
koperinnän alaisista palkoista. Jos mainittujen
poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja
samalla yli 30 prosenttia sanottuna aikana

maksetuista palkoista, kansaneläkemaksun
suuruus on 4,90 prosenttia. Jos työnantajan
tilikausi ei ole päättynyt vuonna 1992, käyte-
tään vuoden 1991 verotusta varten annetun
veroilmoituksen tietoja. Valtiolta ja sen muulta
laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitoksel-
ta, Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalliselta
liikelaitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta,
evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakun-
nalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta
kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta maksua
peritään 3,95 prosenttia työntekijälle suoritetun
ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Siit-
tä, mitä kunnallisella liikelaitoksella tarkoite-
taan, säädetään tarkemmin asetuksella.

5 §

Vakuutusmaksu on 1,55 penniä vakuutetulle
kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä,
ottaen huomioon, mitä tuloverolaissa (1535/92)
säädetään.

6 §

Vakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle, joka verovuoden päätyttyessä ei vielä ole täyttänyt 16 vuotta tai joka verovuoden aikana on kuollut.

59 §

Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päätyttyessä vähintään neljä prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kansaneläkevakuutuksen tuotot, joihin luetaan myös tämän lain 62 §:n mukaiset suoritukset, eivät tähän riitä, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista. Lisäksi valtion tulee suorittaa kansaneläkerahastoon sellainen määrä varoja, että rahaston maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu.

62 §

Eläkkeiden lisäosien kokonaiskustannuksista vastaavat valtio, kunnat ja kansaneläkelaitos.

Kunta maksaa kansaneläkelaitokselle eläkkeiden lisäosien kustannuksiin 1,47 penniä veroäyriä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnassa on edellisenä vuonna toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätty. Kunnan on maksettava 1/12 edellä tarkoitetus-

ta määrästä lääninverovirastolle viimeistään kunkin kalenterikuukauden 10 päivänä. Muutoin kunnan suorituksen maksamisesta, maksumaan panosta, liikaa tai aiheettomasti maksetun suorituksen palauttamisesta, suorituksen korottamisesta, viivästysseuraamuksista, kannosta, perinnästä, tilittämisestä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/63) ja veronkantolaissa (611/78) säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksusta, lukuun ottamatta työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä ilmoitus- ja vähennysmenettelyä.

Eläkelaitoksen osuus eläkkeiden lisäosien kustannuksista on 57,0 prosenttia maksettujen lisäosien yhteismäärästä. Valtio vastaa lisäosien kustannuksista siltä osin kuin kunnan suoritus ja eläkelaitoksen osuus eivät niitä kata.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

Tämän lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuonna 1994 maksetuista palkoista suoritettavaan työnantajan kansaneläkemaksuun ja 5 §:n 1 momenttia vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa. Lain 6 §, 59 §:n 2 momentti ja 62 § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 1994.

2.

Laki**vuodelta 1994 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), säädetään vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, sanottu maksu on 1,90 penniä vakuutetulle vuodelta 1994 toimitettavassa

kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 3,80 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 80 000 äyriä. Vakuutusmaksua määrätessä otetaan huomioon, mitä tuloverolaissa (1535/92) säädetään.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), säädetään työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään yksityiseltä työnantajalta ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87), työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,45 prosenttia työntekijälle 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta 1994 välisenä aikana suoritettun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Kuitenkin valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta sekä kunnalta ja kuntainliitolta työnantajan sairausvakuutusmaksua peritään 2,70 prosenttia ja evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta sairausvakuutusmaksua peritään 7,70 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta

1994 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritetun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

3 §

Poiketen, siitä, mitä sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (591/67) säädetään valtion osuuden vähimmäismäärästä, valtion on vuonna 1994 suoritettava rahastoon sellainen määrä, että rahaston pääoma kalenterivuoden päättyessä on kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Valtion on vuonna 1994 suoritettava kuukausittain enakkona määrä, joka vastaa 1/12 valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioidusta määrästä. Valtion osuuden suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

4 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

3.

Laki**eläketuloa saavan henkilön korotetusta sosiaaliturvamaksusta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Jos henkilö saa vuoden 1994 aikana eläketuloa, häneltä peritään sen lisäksi, mitä kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa (/93) ja vuodelta 1994 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta annetun lain 1 §:ssä (/93) säädetään, kansaneläkelain mukaista vakuutusmaksua yksi penni ja sairausvakuutusmaksua kolme penniä vuodelta 1994 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistettavalta veroäyryiltä. Vakuutusmaksujen korotus on kuitenkin yhteensä enintään neljä prosenttia veronalaisesta eläketulosta. Jos vakuutusmaksujen korotus ylittää

neljä prosenttia eläketulosta, ylittävä osa vähennetään edellä mainittujen pennimäärien suhteessa. Vakuutusmaksujen korotuksen ennakoperinnästä on voimassa, mitä ennakoperintälaisissa (418/59) säädetään kansaneläkevakuutusmaksusta.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994 ja sitä sovelletaan vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**työnantajan lapsilisämaksun perimättä jättämisestä vuodelta 1994**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), säädetään työnantajan lapsilisämaksusta, maksua ei

vuonna 1994 peritä 1 päivästä tammikuuta 31 päivään joulukuuta.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti**MAUNO KOIVISTO**Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

1.

Laki**kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 59 §:n 2 momentti ja 62 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti ja 59 §:n 2 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 5 §:n 1 momentti 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72), 6 § osittain muutettuna 4 päivänä marraskuuta 1960 ja 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetuilla laeilla (466/60, 588/78) sekä 62 § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksuna 4,25 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen työnantajan viimeksi toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 200 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä, maksun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 4,75 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnantajan edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 200 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä, on sanottu maksu 5,25 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

Yksityinen työnantaja ja valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/87) tarkoitettu valtion liikelaitos suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksua 2,40 prosenttia 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta 1994 välisenä aikana maksamiensa ennakoperinnän alaisen palkkojen määrästä. Kuitenkin jos työnantajan, joka harjoittaa liiketoimintaa ja on velvollinen suorittamaan valtiolle tuloveroa, vuodelta 1992 toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoitettujen kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia sanottuna aikana maksetuista palkoista, kansaneläkemaksun suuruus on 4,00 prosenttia vuonna 1994 maksettavista ennakoperinnän alaisista palkoista. Jos mainittujen poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia sanottuna aikana maksetuista palkoista, kansaneläkemaksun suuruus on 4,90 prosenttia. Jos työnantajan tilikausi ei ole päättynyt vuonna 1992, käytetään vuoden 1991 verotusta varten annetun veroilmoituksen tietoja. Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalliselta liikelaitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta maksua peritään 3,95 prosenttia työntekijälle suoritetun

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Siitä, mitä kunnallisella liikelaitoksella tarkoitetaan, säädetään tarkemmin asetuksella.

5 §

Vakuutusmaksu on kaksi penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrätyltä veroäyriältä.

5 §

Vakuutusmaksu on 1,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa *vahvistetulta* veroäyriältä, *ottaen huomioon, mitä tuloverolaissa (1535/92) säädetään.*

6 §

Vakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle:
1) joka tulovuoden päättyessä ei vielä ollut täyttänyt 16 vuotta;
2) joka tulovuoden alkaessa oli täyttänyt 63 vuotta;
3) joka tulovuoden tai sen osan aikana on ollut lain mukaan työkyvyttömäksi todettuna;
4) joka tulovuoden tai sen osan aikana on saanut työkyvyttömyyseläkettä; tai
5) joka tulovuoden aikana on kuollut.

6 §

Vakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle, joka *verovuoden* päättyessä ei vielä ole täyttänyt 16 vuotta *tai joka verovuoden aikana on kuollut.*

Vakuutusmaksu on kuitenkin määrättävä 63-vuotiaalle tai työkyvyttömäksi todetulle vakuutetulle, jos hänen verotettavaksi tulokseen on kunnallisverotuksessa luettu myös sen työn arvo, jonka hänen muu kuin 1 momentissa tarkoitettu kotona oleva lapsensa tai muu perheenjäsenensä on tehnyt hänen taloutensa hyväksi, tätä tuloa vastaavan veroäyrimäärän perusteella.

59 §

Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 1/10 kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kansaneläkevakuutuksen tuotot, joihin luetaan myös tämän lain 62 §:n mukaiset suoritukset, eivät tähän riitä, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista.

Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään *neljä prosenttia* kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kansaneläkevakuutuksen tuotot, joihin luetaan myös tämän lain 62 §:n mukaiset suoritukset, eivät tähän riitä, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista. *Lisäksi valtion tulee suorittaa kansaneläkerahastoon sellainen määrä varoja, että rahaston maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu.*

62 §

Valtio, kunnat ja eläkelaitos vastaavat kukin omasta osuudestaan eläkkeiden lisäosien kus-

62 §

Eläkkeiden lisäosien kokonaiskustannuksista vastaavat valtio, kunnat ja kansaneläkelaitos.

Voimassa oleva laki

tannuksista. Kunnan osuus määräytyy sen mukaan, mihin kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (665/67) mukaiseen kantokykyluokkaan se kuuluu, ja on

1 luokassa	8,0	prosenttia
2 „	10,0	„
3 „	11,5	„
4 „	12,5	„
5 „	14,2	„
6 „	15,4	„
7 „	17,9	„
8 „	21,1	„
9 „	21,9	„
10 „	26,7	„

kuntaan kunakin kuukautena maksettujen lisäosien yhteismäärästä, kuitenkin niin, ettei kunnan osuus jaettuna kunnassa edellisenä vuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa määrättyjen veroäyrien luvulla nouse valtioneuvoston vahvistamaa enimmäismäärää suuremmaksi. Eläkelaitoksen osuus kustannuksista on enintään 74,1 prosenttia maksettujen lisäosien yhteismäärästä ja valtio vastaa lisäosien kustannuksista muulta kuin edellä mainitulta osalta.

Ehdotus

Kunta maksaa kansaneläkelaitokselle eläkkeiden lisäosien kustannuksiin 1,47 penniä veroäyriä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnassa on edellisenä vuonna toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätty. Kunnan on maksettava 1/12 edellä tarkoitettusta määrästä lääninverovirastolle viimeistään kunkin kalenterikuukauden 10 päivänä. Muutoin kunnan suorituksen maksamisesta, maksuun panosta, liikaa tai aiheettomasti maksetun suorituksen palauttamisesta, suorituksen korottamisesta, viivästysseuraamuksista, kannosta, perinnästä, tilitämisestä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/63) ja veronkantolaissa (611/78) säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksusta, lukuun ottamatta työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä ilmoitus- ja vähennysmenettelyä.

Eläkelaitoksen osuus eläkkeiden lisäosien kustannuksista on 57,0 prosenttia maksettujen lisäosien yhteismäärästä. Valtio vastaa lisäosien kustannuksista siltä osin kuin kunnan suoritus ja eläkelaitoksen osuus eivät niitä kata.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

Tämän lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuonna 1994 maksetuista palkoista suoritettavaan työnantajan kansaneläkemaksuun ja 5 §:n 1 momenttia vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa. Lain 6 §, 59 §:n 2 momentti ja 62 § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 1994.